

ИНСТИТУТ ЗА ПРИМЕНУ НАУКЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ
ПОЗИВ ЗА ПРЕДАВАЧЕ ЗА ЕДУКАЦИЈУ САВЕТОДАВАЦА

Модул 1

**ПРОИЗВОДНИ СИСТЕМИ У РАТАРСТВУ - АГРОЕКОЛОШКИ КОНЦЕПТИ И
ОДРЖИВА ПОЉОПРИВРЕДА
(РАТАРСТВО И ПОВРТАРСТВО)**

На основу члана 22, става 1 Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде, обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача, поред осталог, обухвата и организовање едукације – тренинга пољопривредних саветодаваца у сарадњи са домаћим и страним образовним и истраживачким институцијама и стручњацима. Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН) као овлашћена организација, по решењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде бр. 021–01–92/2019–03 од 30.12.2019. године, као и на основу Годишњег плана усавршавања пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача за 2024. годину, организује наведену едукацију.

Опис модула – Едукације.

Ратарска производња у конвенционалном систему доживела је процват крајем прошлог века, али је оставила доста негативних последица по најважније ресурсе, посебно земљиште. Неминовно је стално изналажење нових, алтернативних, решења како би се побољшало или унапредило коришћење земљишта, односно повећала одрживост производње. Поред проблема које је проузроковала конвенционална пољопривреда, последњих 30-так година пољопривреду притиска још један феномен, а то су климатске промене, како на локалном, регионалном тако и на глобалном нивоу. По разним предвиђањима, промена климе, посебно температуре ваздуха и количине падавина имаће све већи утицај на пољопривредну производњу. Сходно томе, морају се изнаћи решења која ће бити доступна крајњим корисницима – пољопривредним произвођачима, а која ће имати за циљ ублажавање последица тих промена.

Посебни системи гајења (плодоред, здружени и покровни усеви) представљају мере које у основи имају три циља: побољшање и унапређење квалитета земљишта, повећање биодиверзитета и смањење употребе пестицида, који треба да повећају степен одрживости производње. Свакако, потребно је имати у виду усаглашавање и осталих мера, почев од избора генотипова, преко измена датума сетве, посебно јарих усева, до усаглашавања ђубрења са потребама биљака. Применом ових мера, а пре свега одговарајућег начина обраде земљишта, доприноси се очувању резерви влаге у земљишту.

Плодоред као најјефтинија, а дуго запостављана организационо-економска, фитосанитарна и агротехничка мера, коначно мора добити на значају у одрживим системима земљорадње и мора бити усаглашена са осталим агротехничким мерама како би њено деловање било потпуно. Обрада земљишта је увек била и биће најскупља мера у технологији гајења, што значи да њој треба поклонити посебну пажњу. Кад год је могуће, зависно од земљишта и усева, примењивати редуковану обраду, али увек у време погодно за обрађивање. Ђубрење и сетву/садњу ускладити са потребама биљака и стањем земљишта уз праћење метеоролошких услова, посебно температура ваздуха и

количина падавина. Број и интензивност мера неге зависи од примењених осталих мера и стања усева уз поштовање главног циља, а то је прилагођавање биљака тренутним условима спољашње средине.

Код пољопривредних произвођача често постоји оправдана бојазан од смањења приноса главних усева са повећањем степена одрживости, као и проблем смањења приноса усева који је последица климатских промена. С друге стране, у условима климатских промена уочавају се и очекују бројне промене у погледу појава обољења и штеточина као нпр. мољак кромпира (*Phthorimae operculella*) пореклом из тропских крајева, и штеточина парадајза (*Tuta absoluta*) и др. Због тога је изузетно важно пажљиво приступити, како мерама које имају за циљ модификацију устаљених техника, тако и мерама чији је циљ адаптација на постојеће метеоролошке услове.

Циљ едукације је да се трансфером стечених знања саветодавцима, а преко њих пољопривредним произвођачима, допринесе унапређењу ратарске производње, пре свега унапређењу коришћења земљишта, применом посебних система гајења. Биће приказано како посебни системи гајења и модификација осталих агротехничких мера доприносе не само повећању степена одрживости пољопривредне производње, него и прилагођавању усева на отвореном пољу постојећим климатским променама.

Планирани резултати едукације. Саветодавци ће бити обучени да у складу са садашњим стањем земљишта и променама метеоролошких услова унапреде ратарску производњу на отвореном пољу. Унапредити знања по питању значаја увођења агроекологије, као релативно младе науке, упознаће се са препрекама у увођењу ових мера као и њеног повезивања са агрономијом у смислу примене најважнијих мера које имају карактер јефтинијих али ефикасних, посебно у погледу утицаја на најважније ресурсе у дужем временском периоду. Реализација овог модула обезбедиће полазницима додатна знања која ће користити за даље унапређење давања стручних савета, као и континуитет едукација пољопривредних произвођача у са циљем бољег планирања. Саветодавци ће бити оспособљени да укажу произвођачима на бенефите које могу да постигну применом алтернативних мера у ратарској производњи, како на локалном тако и на регионалном нивоу.

Предвиђени број учесника и група: Саветодавци из 22 ПССС задужени за послове ратарства и повртарства, једна група од око 50 учесника.

Предвиђени термин одржавања едукације: Трећи/четврти квартал, један дан

Локација: Изабрана локација ван Београда

Задатак предавача:

1. Израда презентација и одржавање предавања на тему: Производни системи у ратарству - агроеколошки концепти и одржива пољопривреда.
2. Садржај едукације:

Тематска предавања:

- Агроекологија и агрономија. Појам одрживе пољопривреде, значај, порекло и специфичности
- Тренутно стање површина, најупечатљивији примери, са освртом на време интензивне пољопривредне производње и последице по земљиште и усева.
- Примери лоше пољопривредне праксе и предлози за смањење учесталости

- Посебни системи гајења (плодоред, здружени и покровни усеви), предности и недостатци

-Ублажавање последица климатских промена које укључују деловање на земљиште, биљку и климатске услове.

3. Израда едукативног материјала.
4. Припрема теста знања.
5. Израда предлога агенде.
6. Усаглашавање активности са организатором едукације.
7. Израда извештаја по одржаној едукацији, у року од највише 3 радна дана по завршетку едукације.
8. Рок за доставу докумената (презентације и др.) је најмање 3 радна дана пре одржавања едукација.

Приликом избора предавача биће узети у обзир следећи критеријуми:

- Висока стручна спрема (VII или VIII степен) из области ратарства и повртарства;
- Компетентност из области ратарства и повртарства, агроекологије, одрживе и органске ратарске производње и јачању ратарске производње у условима климатских промена.
- Радно искуство (најмање пет година) из области обухваћене едукацијом;
- Сертификати о похађаним обукама у области обухваћених едукацијом;
- Објављени радови (референте) из области обухваћених едукацијом;
- Сарадња са привредом;
- Искуство у одржавању тренинга и обука пољопривредних саветодаваца и произвођача;
- Учешће на пројектима релевантним за одржавање едукације.

Пријаву са биографијом, доставити **најкасније до 24.03.2024. године**, на следећу имејл адресу: mmaslovagic@ipn.bg.ac.rs или писаним путем на адресу Институт за примену науке у пољопривреди, 11000 Београд, Булевар деспота Стефана 68б, П.фах 43.

У разматрање ће се узети само пријаве пристигле у наведеном року.

Додатне информације могу се добити на број телефона: 011/2751 622. Контакт-особе: др Наташа Толимир, проф. др Снежана Јанковић и др Дивна Симић.